

MIRJANA

BOBIĆ

MOJSILOVIĆ

TVOJ SAM

Laguna

Copyright © Mirjana Bobić Mojsilović, 2006.
Copyright © ovog izdanja 2021, Laguna

Tvoj sam

*... Ako želiš ljubavnika
Učiniću sve da me pitaš da to budem ja*

*I ako želiš neku drugu vrstu ljubavi
Nosiću masku za tebe*

*Ako ti treba partner
Uhvati moju ruku
Ili ako želiš da me udariš u gnev
Evo me
Tvoj sam...*

*I ako ti se prispava na trenutak
Na putu
Ja ću da te vodim
I ako želiš da radiš sama na ulici
Ja ću da se sklonim
Ako želiš oca za svoje dete
Ili bi samo da se sa mnom šetaš
po pesku
Tvoj sam...*

Lenard Koen
I'm your man

Niko nije kriv

Kad je umro, Stanislav Dugi beše potpuno sam, iako se, posle, u gradu, svašta pričalo, jer osim što je pronađen kako leži na otomanu u radnoj sobi, kao da spava, u poluotvorenim ustima, na njegovom modrom jeziku – ležao je bordo kamen.

Mrtvozornik je došao na poziv policije, a policija na poziv radnika patronažne službe koji je gospodinu Dugom svaka tri dana davao terapiju za slabo srce, a kako je u poslednje vreme bio sklon i depresiji, i kako se već tri dana Stanislav Dugi nije javljao na telefon, i kako mu nije otvorio vrata, i kako je video da su mu teške zavese od brokata, boje ćilibara, na prozorima danima namaknute, mladi medicinski brat, s razložnom sumnjom da se nešto desilo njegovom pacijentu, pozva policiju.

Policija je razvalila vrata, mladi medicinski brat je stavio ruku na usta pošto je unutra neopisivo smrdelo, a mrtvozornik je konstatovao da je sedamdesetogodišnji, dobrodržeci gospodin umro, najverovatnije u snu, i da je mrtav najmanje nekoliko dana.

Ulazna vrata bila su uredno zaključana, ključ je bio sa unutrašnje strane brave, i ništa nije bilo sumnjivo, iako se posle svašta pričalo.

U njegovom prostranom stanu čulo se samo tiketanje zidnog sata. Vreme koje teče, bez obzira na sve.

Jedna istorija beše završena, iza koje su ostali samo predmeti. Mnogo predmeta, koje je Stanislav Dugi skupljao sa strašću, celog života.

Otkako je pre nekoliko meseci ostao bez svoje voljene, mlade supruge Višnje, Stanislav Dugi kao da se polako i sam gasio.

Priče o tome da ga je neko možda ubio zarad njegovog velikog bogatstva pale su u vodu pošto nikakvo veliko bogatstvo, na popisu njegove imovine, posle njegove smrti, ne beše pronađeno.

Samo stilski nameštaj, nekoliko lepih, ali starih i prljavih tepiha, bodeži od gvožđa, keramičke posude nevelike vrednosti, porcelanske figurine pasa, konja i balerina, koje je očigledno skupljao kao pasionirani amater, set razglednica sa početka dvadesetog veka, i štos porno-karata na kojima su se setno smešile buckaste dame debelih butina i raščešljanih kosa, kakve je, međutim, sve teže naći na sajmu antikviteta, pa je to, za poznavaoce, mogla biti sasvim dobra kolekcija – i to je bilo sve od antikvarnih „sabranih dela“ profesora Stanislava Dugog, što je za njim ostalo, ako ne računamo njegovu ogromnu biblioteku. Ali, kome bi to bilo zanimljivo?

Dukata, spektakularnog starog nakita, i novca, ne beše nigde, iako je ceo komšiluk verovao da je profesor, mora biti, bogat čovek, jer je imao veliki starinski stan, i antikvarni nameštaj.

Međutim, Stanislav Dugi je malo koga puštao u kuću i dok je njegova supruga bila živa, a posle njenog konačnog odlaska – pogotovo.

Zato se pričalo da taj uglađeni i otmeni profesor, u stvari, mora da nešto krije, i da to, sigurno, mora biti nešto mnogo vredno, mnogo skupo, ili se, pak, radi o nekoj mračnoj tajni.

Ali, kada je mrtvozornik lupio pečat, kada su one teške zavese od brokata, boje ćilibara, razmaknute, i kada je svetlost dana nahrupila u njegov prašnjavi stan, ništa od svega toga, o čemu se šaputalo, nije otkriveno.

Od vrednih stvari, u stanu je pronađeno i uredno popisano – još i dva srebrna escajga, od kojih jedan beše ukrašen cvetnim reljefom, ljiljanima u stilu art nuvo, zatim jedan kredenac alt dajč u trpezariji, salonska garnitura ampir sa politurom koja je vapila za restauracijom, četiri pseudostilske fotelje, dve beržere sa meblom goblen koji je bio vidno propao, nekoliko stočića, mesingane lampe sa širmovima od mutnog stakla, komada tri, i dve Galeove lampe koje su, da je bilo znalaca, mogle dobro da se prodaju na aukciji. Zatim, nekoliko slika – pejzaža u ulju na platnu, nepoznatih autora, mada je bilo očigledno da su slike stare – jer je na njima bilo dosta prljavštine i masnoće; četiri stilska ogledala različite veličine, sva pozlaćena, tri komode i četiri noćna stočića; kolekcija ploča rok, pop i džez muzike, što beše Višnjina istinska strast; jedan orman pun lepih ženskih haljina, kaputa i bundi – očigledno zaostavština njegove voljene, mlade supruge, koja ga je zauvek napustila pre tri meseca, ne ostavljajući ovom tihom profesoru književnosti, koji je ceo život posvetio

njoj, i skupljanju lepih knjiga i dobrih priča, ni decu, ni duševni mir – već jednu raznobojnu ogrlicu.

Jedina osoba koju je primao poslednjih meseci u retke posete, ako ne računamo onog medicinskog tehničara koji je dolazio da mu daje lekove, ali i da mu kupi bakaluk, bio je njegov saradnik sa Instituta za književnost, za koga su komšije obično znale da je stigao, po oblaku alkoholnog isparenja koji ga je pratio.

Taj pedesetogodišnjak bio je pozvan, pošto je Stanislav Dugi nađen mrtav, da objasni neke stvari.

Prvo: da li zna nešto o crvenom kamenu u ustima pokojnika?

Drugo: ko je pokidao ogrlicu koja je stajala na pokojnikovom radnom stolu?

Treće: da li zna nešto o vrednosti tog kamenja?

I četvrto: da preuzme raskupusani rukopis koji je stajao na profesorovom pisaćem stolu, na kojem je pisalo da ga „treba predati stručnom saradniku, Balabanu“.

Uz taj rukopis išlo je pismo na kome je pisalo. „Za Balabana.“

Balaban je tupo gledao u svog mrtvog profesora, neznatno se ljuljajući.

Policijski inspektor mu ponudi stolicu da sedne, i naredi da se širom otvore svi prozori, jer je ionako neprijatni miris u stanu samo pojačavalo Balabanovo prisustvo.

Bazdio je na lošu rakiju.

„Vi ste stručni saradnik, Balaban?“ , upita ga policijski inspektor, držeći zapisnik.

„Ja? Da, ja sam pisac“, pomalo uvređeno odvrati Balaban.

„Šta god“, promrsi inspektor i bez reči mu predade otvoreni koverat.

Balaban ga, i ne pogledavši ga, tutnu u džep.

„Vi ste kod profesora često navraćali?“

„Da, donosio sam mu knjige.“

„Nastavite, zapisujem.“

Balaban, zaplićući jezikom, ispriča kako mu je u poslednje vreme donosio knjige o dragom i poludragom kamenju, jer se stari profesor, iz nekog razloga, koji njemu nije poznat, poslednjih meseci strasno posvetio istraživanju značenja i delovanja kamenja, naročito onog što je stajalo na ogrlici, koja je bila pokidana. I koja je pripadala pokojnoj supruzi pokojnog profesora.

Balaban objasni da je to ta ogrlica koju mu je profesor pokazao, i o kojoj je pisao neku knjigu. Balaban nije umeo da precizira o kakvoj se knjizi radi.

„Dakle, kamen u njegovim ustima je iz ogrlice?“, upita policajac.

Balaban odgovori da najverovatnije jeste, i da se, koliko se on razume, radi o granatu.

Balaban na trenutak zastade, kao da se prepao. Proguta knedlu i nastavi.

Reče da je kamen očigledno bio na ogrlici, i da je valjda zato i bila pokidana, zbog tog kamenčića. Da bi ga on stavio u usta.

„A je l' znate nešto o vrednosti kamenja?“, policajac podiže obrvu.

Balaban odmahnu glavom.

„Mislim da se ne radi ni o kakvoj naročito vrednoj ogrlici, osim što je, verovatno, imala simboličku vrednost.“

Policajac napravi izraz lica koji kao da je hteo da pita „kakvu vrednost?“, ali se zaustavi.

„Mi ćemo poneti ogrlicu, vi uzmite rukopis. Ako nešto saznate, javite nam, mada je ovde sve jasno kao dan“, reče inspektor i tutnu svoju karticu Balabanu u džep sakoa.

„Mi ćemo pronaći srodnike“, reče policajac ispraćajući Balabana.

Balaban se, teturajući se, još jednom osvrnu na vrati-
ma, kao da je krivac, a zatim krenu napolje.

Kada Balaban napusti profesorov stan, mrtvozornik, medicinski brat, i policijski inspektor, izadoše zauvek iz ove priče.

Poslednja želja

Dragi kolega Balabane,

Ne osećam se dobro večeras, leći ću ranije.

Ako se noćas moja duša oprosti od ovog trošnog tela, pre nego što se nas dvojica sretnemo, hoću da Vas zamolim nešto.

Da sredite ovaj moj rukopis o kamenju.

Da date naslove poglavljima.

Uvek sam verovao da imate dara za to.

Glavni naslov, takođe, sa velikim poverenjem, prepustam Vama.

Ja sam već ugovorio da kod „Libera“ izađe ova knjiga, koja bi se po žanru, videćete i sami, najtačnije mogla svrstati u zbirku priča, ali po savremenim standardima, lako bi mogla biti proglašena i romanom, što, na kraju krajeva i nije više važno.

Ovo su moderna vremena za koja, ja, izgleda, nemam „voznu kartu“. A pogotovo zato što već osećam „lepet kri-la anđela smrti“, pa ne mogu da se bavim žanrovskim

definisanjem ovog mog teksta, a i ne verujem da ću dočekati da je vidim odštampanu.

Iako sam celog života bio uveren da na svetu ima dovoljno literature, da bih i ja tu nešto tražio, moja duboka patnja i usamljenost, s obzirom na okolnosti koje su Vam poznate, nagnale su me da promenim svoj kruti profesor-ski stav.

I, kamenje me je inspirisalo, pa sam mašti pustio na volju.

Eto, pred Vama je moje prvo literarno delo.

Budite blagi prema njemu.

Imajući ljudsko i profesionalno poverenje u Vas, ostavljam Vam ovo moje „čedo“, koje ćete, u punoj savesti, izvesti pred čitaoce.

Pošto znam da i Vi pišete, i pošto znam da svi mi volimo, a i sam sam to činio čitavog svog života, da intervenišemo na tuđem tekstu, najljubaznije Vas molim da se uzdržite od ikakvog dopisivanja ili menjanja mog autorskog teksta osim, ako negde pronađete neku reč koja zvuči suviše arhaično za današnje čitaoce.

Postarajte se, dragi moj, da na trećoj strani stoji posveta:

„Onoj, koja me nije čula.“

Takođe Vas molim da se postarate da obavezno stoji objašnjenje, da je cela knjiga plod fikcije autora i da nijedan lik ne liči ni na koga iz stvarnosti, te da je svaka sličnost sa likovima i događajima slučajna, kako se niko na mene ne bi naljutio.

Želim da Vi govorite o knjizi kada izađe, i nadam se da to za Vas neće biti težak, nego prijatan zadatak.

U krajnjoj liniji, to će biti poslednja usluga Vašem profesoru, koji je o Vama uvek lepo mislio.

Osećam da mi vreme ističe i da nisam stigao da uradim sve što sam hteo.

Možda ne bi bilo loše, ovo shvatite samo kao predlog, a ne kao molbu, da Vi dovršite priču o ametistu, naravno – ako Vas uopšte bude inspirisala, jer ja, jednostavno, nisam stigao.

Izgleda da mi je iscurilo vreme.

Ako ne nađete sebe u toj priči, u tom kamenu, ako Vas ne inspiriše, slobodno je izostavite iz rukopisa.

Samo mi je taj kamen iz moje spisateljske ogrlice ostao.

Želim, takođe, da ovo moje pismo bude objavljeno u knjizi, umesto pogovora.

Sada, idem da legnem.

Ako je ovo što osećam, ono što predosećam, naći ćete me sa crvenim granatom u ustima.

Kad pročitate rukopis, biće Vam jasno zašto.

*S poštovanjem,
Profesor Stanislav Dugi
„Konac za njenu ogrlicu“*

PRVA KONZERVA

Kad je pročitao profesorovo propratno pismo, Balabanu su počele da se tresu ruke.

Iz nekog razloga, bio je potresen. Počeo je da drhti.

Iz frižidera dohvati konzervu hladnog piva.

„Kurva je htela nešto više“, reče, vrteći glavom.

„Svaka kurva, u stvari, želi nešto više. Da od svog života napravi priču.

Da njeni sokovi, njeni zamagljeni pogledi, njen karmin namazan u više slojeva, njeni pažljivo birani parfemi, njen čipkasti veš – da to postane literatura.

Svaka kurva je hodajuća zbirka pripovedaka“, mrmljao je poluglasno.

Balaban otvori konzervu.

Pena poče da curi. On je obliza jezikom, razvaljen, i uznemiren, i otpi jedan dobar gutljaj.

Pogleda po svojoj rasturenoj jazbini, prepunoj knjiga, praznih limenki piva, pepeljara iz kojih su bazdili opušci stari nekoliko dana.

Baci pogled kroz prozor.

Noć se spuštala na Beograd.

Sede u fotelju, i upali lampu.

Tiho podrignu, a onda otvori profesorov rukopis.

Leontinina ogrlica

Stari profesor Kornelijus Beri sedeo je i plakao.

Njegova mlada i lepa i voljena supruga, Leontina, uspa-va se u Gospodu, ne ostavljajući ovom tihom profesoru književnosti, koji je ceo život posvetio njoj, i skupljanju lepih knjiga i dobrih priča, ni decu, ni duševni mir – već jednu raznobojnu ogrlicu.

Ta ogrlica beše sastavljena od kamenja raznih boja, a Leontina je nije skidala nikada, osim – kada su vodili ljubav, i kad je išla da se olakša. Tada bi je skinula i složila u platnenu vrećicu.

Ogrlicu je volela više od svega, ona je bila njeno drugo fizičko i spiritualno ja, a Kornelijus je za dugih godina njihovog braka, ne bez izvesnog bibera gorčine u srcu, morao da se navikne da njegova voljena Leontina neće da mu kaže odakle joj ogrlica i zašto joj je toliko važna.

Jednom mu je rekla da joj je otac, koji beše, kad se ona rodila, niži službenik konzulata u Solunu, poklonio tu ogrlicu za peti rođendan, pre nego što su se preselili u Skoplje, i da je ta ogrlica veže za Grčku, zemlju njenog rođenja.

Drugi put bi je čuo kako prijateljici govori da joj je ogrlicu poklonila Ciganka koja joj je gledala u dlan kad je bila još vrlo mlada, i da je ta Ciganka, sa očima boje bakrenjaka, koja je zazvonila na vrata njenog roditeljskog doma tražeći stare stvari, u zamenu za dva para očevih starih cipela, skinula đerdan sa svog vrata, rekavši joj da će je ta ogrlica čuvati od svakog zla.

Zatim je bio zapanjen kada je jednom, ne trepnuvši, rekla nekome da je ogrlica napravljena od kamenja sa Aronovog plastrona, i da svaki kamen predstavlja jedno pleme Izraela, i da, iako drugi ne znaju tačan popis svih dvanaest kamenova, ona zna. I da je nešto od tog kamenja na njenoj ogrlici.

A jednom je rekla da je ogrlicu dobila od nekog ludog mornara u Pireju, a onda bi Kornelijusa, zaboravivši svoju sopstvenu prethodnu verziju, ubeđivala da mu je rekla da je ogrlica došla iz Indije, putujući sto godina iz ruke u ruku, i da ima lekovita svojstva.

Činjenica je da Kornelijus nikako nije mogao tačno da se seti kada je Leontina počela da nosi tu ogrlicu.

Ubeđivala ga je da je ogrlica bila na njenom vratu i kada su se upoznali, ali on je mogao da se kladi, u šta hoćete, da je na njihovom prvom sastanku Leontina nosila bisernu ogrlicu a ne tu, oko koje se, izgleda, vrteo ceo njegov tihi život.

Celog života sumnjao je da je Leontina, koja beše divna žena, ali je imala ponekad ekscentrično ponašanje, ogrlicu nabavila na jednom njihovom zajedničkom putovanju u prvoj godini njihovog braka, kada je na letnjoj terasi hotela u Linjanu, prilepivši se za njega kao školjka za stenu, smelo igrala sa jednim naočitim „kapetanom“, koji je imao kožu boje masline i brkove crne kao abonos, a stas

i držanje takvo da su se i gospoda, pa i sam Kornelijus, a ne samo prisutne dame, za njim okretali sa divljenjem, kao da gledaju zalazak sunca.

I celog života, Kornelijus je sumnjao da se posle te, za njega vrlo neprijatne, nepodnošljive numere, desio flert među njima, i da je ogrlica bila „kapetanov“ znak naklonosti, njegova ljubavna poruka Leontini. Ali nije smeo ništa da kaže, nije smeo ništa da pita, a znao je, iz literature, da ljubomora ne vodi nikuda, i da ljubomorni muževi nemaju čemu da se nadaju.

Zato je samo bio progutao knedlu.

Nije Kornelijus bio blesav, iako je sav bio zaronjen u knjige – nije mogao da ne primeti kako je Leontina ogrlicu počela da nosi tek nekoliko meseci kasnije, kad su se vratili kući.

I, ponekad bi ga spopadale sumanute misli da su se „kapetan“ i Leontina, možda, znali i od ranije, bio je katkad, čak, siguran u to, pogotovo zato što je svojim očima video kako se kapetan naklonio da je pozove na ples, i kako je ona, ne trepnuvši, klimnula glavom, kao neko ko ulazi u staru, poznatu priču. Ali, nije imao sa kim da podeli svoje sumnje, a da je nešto tako pitao Leontinu, plašio se da bi ga proglasila ludim od ljubomore i, najverovatnije bi ga i ostavila.

A život bez nje ne bi imao nikakvog smisla.

Ono što ga je najviše bolelo, bilo je to što nikako nije smeo da pipne tu ogrlicu. Kada bi je dodirnuo, Leontina bi trčala da je pod kakvom česmom odmah opere.

„Moram da sperem energiju sa nje, moram da je pročistim, kristali su čista energija, oni pamte, dragi, nemoj da se ljutiš“, rekla bi stavljajući dlan na grudi da je zaštititi.

I, svake godine u maju, Leontina bi odlazila nekuda na nedelju dana.

„Moj godišnji odmor, dragi, imam prava na to“, govorila je dok se pakovala da se odmori na moru, u banji, na planini, na jezeru, ne ostavljajući nimalo prostora da je njen tihi muž pita zašto ide bez njega i šta će tamo da radi sama.

Kada bi se vratila, uvek bi bila izuzetno vesela i mila duha, da se Kornelijusu srce topilo od miline, pa je, s vremenom, i sam počeo da shvata da taj njen mali hir, u stvari, samo pomaže da njihov brak bude bolji.

Kada je pristala da se uda za njega, to je bio jedini uslov – da ima slobodu, koju i njemu daje. Da može jednom godišnje, na proleće, da putuje sama. I profesor je mogao da bira: ili da na to pristane, ili da se Leontina nikada ne vrati.

Od demona sumnje i ljubomore lećio se knjigama. Čitao je neprestano, čitao je sve što mu je dolazilo do ruku, a njegov život sa Leontinom, iako pomućen tamnom senkom kamenčića koji su zveckali na njenom dekolteu, beše, ipak, srećan. Jer, ona je bila pored njega, i uvek se vraćala.

„Šta je nedelju dana u odnosu na celu godinu“, tešio bi se. „Da me ne voli, ne bi bila sa mnom.“

Kako je vreme prolazilo, Kornelijus Beri, počeo je i sam da veruje da kamenje nije samo ukrasni predmet, već da svaki kamen, kao što je govorila njegova ljubljena Leontina, ima svoju energiju, svoje sećanje i svoju priču.

Ali, nije znao koju.

I baš to je, znao je, činilo njegov život dobrim.

Ponekad bi se profesoru Kornelijusu činilo da je Leontinina ogrlica nekad duža, nekad kraća, da kamenje menja boju, da je drugačije, i da svake godine ona ogrlicu, po nekom svom pravilu, iznova prenizuje.

Kada bi je pitao da li je ogrlica drugačija, ili bogatija, Leontina bi, sa izvesnom setom u glasu, govorila da mu se to samo čini.

Ipak, nije bio lud – umeo je da broji. Isprva je možda stvarno imala dvanaest kamenova, ali mogao bi se zakleti u sve na svetu da je sledeće godine, posle onog prljavog plesa sa „kapetanom“, imala trinaest, da je jedne godine na njoj bilo sedamnaest kamenova, i da im je raspored bio drugačiji, ali nije vredelo da se raspravlja.

Bila je dvadeset godina mlađa od njega, i lepotica kakva se retko sreće. Bila je njegov student. Tako su se upoznali, i tako su se venčali.

Kornelijus je toliko bio zaljubljen u nju, da nema toga što nije bio spreman da uradi, preradi i proguta, samo da bi je gledao kako hoda, kako klapće klompama po kući, kako stavlja krpnu za sudove u zadnji džep farmerki, kako s mokrom kosom, obavijena samo peškirom, ulazi u njegovu sobu dok on radi, uzima cigaretu i pevuši; kako se tušira i kako se doteruje kada izlaze.

Celog života se pitao, čime je zaslužio toliku sreću da baš on, pored tolikih drugih lepotana, mladića i daleko bogatije gospode od njega, zadobije njenu ruku, njeno vreme i njenu privrženost.

Što se njenog srca tiče, odavno više nije bio siguran da li ga ona stvarno voli, ni koliko ga voli i kakva je to čudna ljubav sklupčana u njoj, ali je negde, u dnu svoga srca, znao da je to što je on pušta da bude kakva jeste, razmažena, svojeglava i slobodna, njegova najveća sreća, i njegova najveća patnja.

Za skoro trideset godina njihovog zajedničkog života, u stvari, nije mogao da se na nju požali. Kuća je bila

---

manje-više uredna, njegove košulje bile su, ipak, ispeglane, volela je da kuva, volela je da čita i da o knjigama priča s njim, imala je čak i lucidne opservacije, a profesor je tajno uživao u svom pigmalionstvu; volela je da izlazi s njim i uvek mu je ukazivala dužno poštovanje, a kada bi on radio, dok je on čitao, ona je utišavala muziku, prestajala bi da igra; ona je nestajala kao senka.

Bilo je dovoljno da on samo podigne pogled i da ona pljune žvaku. To je bila jedina stvar koja ga je nervirala kod nje. To, što je volela da se ponaša kao devojka, kao kada su se upoznali, čak i kad je ušla u zrele godine.

Njihove noći behu nekada sasvim tihe i bratske, a nekada, naročito u prvim godinama njihovog braka, Leontina bi se bacila na njega sa strašću koja ga je plašila. A ponekad mu, mesecima, ne bi dala da joj priđe. Čak ni da joj stavi ruku preko struka. Leontina je bila apsolutna gospodarica njegovih užitaka, a Kornelijus je bio toliko zahvalan za te trenutke, ma kako retki oni bili, da nikada ništa nije tražio. Puštao je njoj na volju da ga uzima ili odbija od sebe kako joj se prohte.

Nikada nije do kraja razumeo svoju ženu, ali nije smeo da joj postavi nijedno intimno pitanje iz straha da bi, onako hirovita, mogla da ga zauvek napusti.

Iako je on činio sve što je bilo u njegovoj moći da je usreći, nikada nije mogao tačno da odredi, da li je ona bila srećna ili duboko nesrećna s njim.

Nisu mogli da imaju decu, i Kornelijus se osećao krivim zbog toga. Rekla mu je i da, baš zato, da ne bi mnogo tugovala, mora da ima „odmor“. Svake godine.

I da će njega, Kornelijusa, uvek poštovati.

„Profesore, ne brini, od tebe sve učim“, govorila je, a on je umirao od sreće kad mu se obrati sa „profesore“, to je za njega imalo najdublji, najslasniji prizvuk.

Govorila je da voli njegovu smirenost, njegovu pamet, i što joj priča divne priče.

I, da bi još više volela kad bi on, koji toliko čita, napisao nešto, samo za nju.

Ali, profesor Beri beše izuzetno razuman i kritičan čovek. Duboko je verovao da posle Šekspira, Dostojevskog, Žida, Selina, Hemingveja, Bulgakova, Stajnbeka, Trumana Kapotea, Kanetija, Markesa, Borhesa, Mišime i ostalih velikana, on, ali ni toliki drugi „što nadiru sa svih strana sa svojim delcima“, nemaju šta da traže u literaturi.

A kad bi samo pomislio na knjige koje ni neće stići da pročita, i prouči, suze bi mu, same, navirale na oči.

Ipak, pisao je za nju. Znao je da joj to znači.

Svaki svoj naučni rad posvetio bi njoj. Tolike studije o savremenoj književnosti počinjale bi posvetom, „Za L.“, a Leontina bi ga, za nagradu, uvek čvrsto zagrlila. To su bili za njega nezaboravni momenti zbog kojih vredi sve istrpeti i, sa uspomenom na njih, razblaživao bi svako siće sećanja na trenutke u kojima ga nije volela, u kojima ga je ostavljala i odlazila na svoj zasluženi „odmor“.

I tako, u tim nepisanim pravilima, prošao im je život.

Kada se razbolela, izgledalo je kao da je Kornelijus bio očajniji od nje. Izlazio bi iz njene sobe i plakao u biblioteci, kao dete, dok je Leontina, zatvorenih očiju, sa jedva приметnim osmehom koji joj je titrao na krajevima bleđih usana, izgledala kao neko ko iznova i iznova vrti film najlepših događaja svog života.

Dok je to činila, vrtela je u rukama ogrlicu od poludragog kamenja, kao da su to brojanice.

Kornelijus je tada znao o čemu ona razmišlja, i koje filmove ponovo gleda, i prekorevao je sebe što se i u tim, najtežim trenucima, sebično pitao, da li u njenim sećanjima ima mesta i za njega.

Poslednjeg dana, sva uvela od bolesti koja ju je satirala neverovatnom brzinom, Leontina je vrtela među prstima svoje kamenje zatvorenih očiju, sa smeškom, a onda, osetivši da je Kornelijus posmatra, ona otvori umorne oči i pogleda ga.

U tom pogledu Kornelijus pročita, kao, neku zahvalnost što je napokon pušta da ode na „odmor“, zauvek, sa svojim mislima, svojim tajnama i svojim uspomename.

Tada Kornelijus skupi hrabrosti, i upita je prvi put:

„Leontina, ljubavi moja, reci mi, sad, ako Boga znaš, koji sam ja kamen?“

„Oh, dragi“, reče tiho Leontina, toliko tiho da je Kornelijus morao da se još više nagne nad njeno bledo lice da bi je dobro čuo, „znala sam da ćeš me to pitati.“

Zatim zatvori oči, i duboko uzdahnu.

Kornelijus pretrnu od straha da će ona zauvek otići, a da on ništa neće saznati.

Ali, ona ponovo otvori oči.

„Nijedan od ovih kamenčića“, reče s vidnim naporom.

„Ti, nisi kamen. Ti si, dragi, uže, na koje su nanizani“, prošaputa, a zatim duboko uzdahnu.

Učinilo mu se da je htela još nešto da kaže, ali se zadržala. I onda je zauvek zaspala.

Imala je pedeset godina.

Kornelijus se stropošta kraj njenog kreveta zarozan u suzama.

„Sad je sve gotovo“, pomislio je, i držao je tako za koščatu ruku, zureći dugo u beskrajnu pustoš pred sobom. Ljubio je i prevrtao, mršavu i bledu, slomljen od tuge.

U isto vreme, talas nemoćnog besa preplavi njegovu dobru dušu.

Osećao se postuđen i duboko izneveren – znao je da svaki kamen predstavlja njenog ljubavnika, njene romantične tajne koje je nizala jednu za drugom, a nijedan od tih plavih, zelenih, belih, žutih kamenčića nije bio rezervisan za njega.

Poče da plače još jače i još neutešnije.

Sada je sve bilo gotovo, njegova poslednja nada raspršena je u paramparčad, a njegova muška sujeta diže glavu prvi put, stvarno, tada, kad nje više nije bilo, i kada je i nju i prokletu ogrlicu, mogao da dodiruje koliko god želi.

Onda skide đerdan sa nje, i prvi put u životu oseti hladan i prijatan dodir kamenja na dlanu.

Kamenje je bilo veličine zrna grožđa i u raznim bojama. Iako se u to nije mnogo razumeo, odmah prepoznade granat, i tupo se zagleda u njega.

Odjednom, mozak kao da mu se ispraznio. Nije imao ni jednu jedinu misao. Zurio je u kamenje.

A onda ga, dok je posmatrao to prelivanje boja kamenčića u svojoj ruci, i dok je slušao njihovo prijatno kuckanje, opomenuše, ponovo, njene poslednje reči.

„Ti si, dragi, uže na koje su nanizani.“

I uteši se.

Namah ga preplavi najsavršenija od svih ljubavi koje je ikad osetio prema Leontini. Uzbudljiva i uzvišena,

uznemirujuća i potpuno nova – jer profesor Beri u toj poslednjoj Leontininoj rečenici prepoznade, ne samo istinu o svome braku, svome životu i svojoj misiji na zemlji, on prepoznade neku vrstu haiku poezije, koja je u trenutku poslednjeg uzdaha izašla iz usta njegove drage.

I, Leontina mu se učini još lepšom i još veličanstvenijom nego što ju je ikada video.

„Moja prelepa muza“, prošaputa jecajući, i ljubeći nje nu spavaćicu.

Kad obred sahrane prođe, profesor se zatvori u kuću da tuguje i napiše ove redove.

Senka u noći

Jedan grob od sijenitskog kamena, koji beše sav zasut cvećem, a poglavito ljubičicama i ljiljanima, i o kome sa ne-skrivenim divljenjem i antičkim metrom pisaše Kavafi, pod svojom teškom pločom, krio je, zauvek, predivnog Euriona.

Rođeni Aleksandrinac, od dvadeset pet godina.

Po ocu, stara makedonska loza; po majci, iz reda jevrejskih upravitelja grada.

Filosofiju je učio kod Aristoklejta,

Retoriku kod Para.

U Tebi je proučavao svete spise.

Napisao je istoriju arsinoitske oblasti.

Bar će to ostati.

Ipak smo izgubili ono najdragocenije – njegov oblik, koji je bio kao vizija Apolona.

Njegov oblik, koji je bio kao vizija Apolona, za kojim uzdisaše junaci, vajari i pesnici – od Aleksandrije do Bejruta, ne beše, međutim, potpuno izgubljen.

Predivni Eurion, vizija Apolona od dvadeset pet leta, ostade ovekovečen na maloj kameji od ahata, koju brižno dubiše Lidije, opčinjen, kao i mnogi drugi muškarci, njegovom lepotom.

A, kad se Lidije nasiti sopstvenih suza zbog mrtvog predivnog Euriona, rođenog Aleksandrinca koji će zauvek imati dvadeset pet leta i oblik i lice koji bejahu vizija Apolona, i koji Lidiju darova tolike nezaboravne večeri, duborezac pokloni dragu kameju od ahata sa mladićevim likom, da bi pridobio ljubav Tamidovu.

I, tako se, po tavernama i bordelima Aleksandrije i Bejruta vukla uspomena na Euriona.

A ono što je od prelepog Aleksandrinca, posle svih tih vekova ostalo, jeste, mnogo stoleća kasnije napisan, Kafafijev melanholični pesnički epitaf.

Zalazak sunca, koje se spremalo da potone iza korena Kasandre, ostavljao je na nebu ružičasti akvarel, a obrisima suncobrana i lica ljudi na plaži davao je braonkasti sjaj. Nebo je bilo veličanstveno, a atmosfera u vazduhu beše, zbog tog svetla koje je omekšavalo lica, izuzetno romantična.

Leontina, devojče od dvadesetak godina, bosonoga je hodala po plicaku, držeći sandale u ruci. Obučena u haljinu od plavo-belog kanafasa, provlačila je svoja bosa stopala kroz plimu, igrala se njihovim tragovima u pesku, i izgledala je kao da nekoga čeka.

Njeno lice, međutim, bilo je naduto od plača, a naočare za sunce samo su delimično skrivale njenu duboku tugu.

U isto vreme, na drugoj strani plaže, iznad kafanice *Talastica* koju je držala Nikoleta, Grkinja velike telesne